

Св. Авва Јустин Ћелијски

УНУТРАШЊА МИСИЈА НАШЕ ЦРКВЕ

(Реализација Православља)

Тешко је претешко у уску душу људску, и у још уже тело људско, утиснути бескрајни, вечни живот. Обзидани житељи ове земље подозриво се односе према свему што је онострано. Обзидани временом и простором они не трпе, ваљда по атавизму и инерцији, да нешто надвремено и надпросторно, нешто онострано и вечно продре међу њих. Они тосматрају као препад, на који одговарају ратом. Разједен мољцем времена човек не води интервенцију вечности у овом животу, и тешко се навикава на њу. Често пута он то сматраза насиље и неопростиву неучтивост. По каткад он сурово бунтује проитв вечности зато што изгледа сувише мали и сићушан према њој. Много пута он иде против ње до дивље мржње, зато што је схвата сувише људски, земаљски, оностраначки. Урастао телом у материју, прикован тежом за време и простор, откинут духом од вечности, оностранни житељ не воли тегобне екскурзије ка оностраном и вечном. Провалија која зјапи између времена и вечности за њега је непремостива; недостаје му снаге и моћи. Опседнут смрћуса свих страна, човек се подсмехом односи према онима који говоре: човек је бесмртан ивечан. – Чиме је бсмртан: смртним телом ли? Чиме је вечан: немоћним духом ли?

Да би био бесмртан, човек мора у центру свога самоосећања осећати себе бесмртним; да би био вечан, мора у центру свога самосазнања сазнавати себе вечним. Без тога, и бесмртност и вечност су наметнуте претпоставке. Ако је човек некада и имао то осећањебесмртности и то сазнање вечности, то је било тако давно да се атрофирало под талогом смрти. И несумњиво се атрофирало: то говори сва тајанствена структура човечјег бића. Сва је мука наша у питању: како оживети то атрофирано осећање; како васкрснути то атрофирано сазнање? Људи то не могу учинити; не могу ни трансцендентни богови. То може учинити само Бог, Који Себе бесмртног оваплоти у човечије самоосећање, и Себе вечног у човечије самосазнање. То је учинио Христос, оваплотивши се у човека и поставши Богочовек. Тек у Њему, и једино у Њему човек је стварно осетио себе бесмртним, сазнао себе вечним. Богочовек је личношћу Својом премостио провалију између времена и вечности и воспоставио везу међу њима. Отуда само онај човек стварно осећа себе бесмртним и стварно сазнаје себе вечним, који се органски сједини са личношћу Богочовека Христа, са Телом Његовим, са Црквом. Отуда је за човека и човечанство Личност Христова постала једини прелаз и пролаз из времена у

вечност. Зато је у Цркви, у Православној Цркви, личност Богочовека Христа постала и остала једини пут и путовођа из времена у вечност, из самоосећања смртности у самоосећање бесмртности, из самосазнања времености и пролазности у самосазнање вечности и непролазности.

Вечно жива личност Богочовека Христа и јесте у самој ствари Црква. Црква је увек личност, и то богочовечанска личност, богочовечански дух и тело. Дефиниција Цркве, живот Цркве, циљ, дух, програм, методи Цркве – дати су у чудесној личности Богочовека Христа. Отуда је мисија Цркве да све своје верне органски и лично сједини са личношћу Христовом, да њихово самоосећање у чини – христоосећањем и њихово самосазнање – христосазнањем, да њихов живот буде живот – Христом, да њихова душа буде душа – Христом, да њихова личност буде личност – Христом, да у њима живе не они, већ Христос (Гал. 2, 20). Мисија је Цркве да својим члановима осигура бесмртност и вечност, чинећи их учесницима у Божјој природи (2 Петр. 1, 4). Још је мисија Цркве да у сваком члану свом изради убеђење да је бесмртност и вечност нормално стање човечије личности, а не временост и смртност, да је човек путник који кроз смртност и временост путује у бесмртност и вечност.

Црква је Богочовечанска вечност оваплоћена у границама времена и простора. Она је у овом свету, али није од овога света (Јн. 18, 36). У овом је свету да би свет дигла до оног света, одакле је и сама. Она је васељенска, саборна, богочовечанска, вечна, зато је хула, неопростива хула на Христа и Духа Светога, чинити од ње националну институцију, сужавати је до ситних, пролазних, времених националних циљева и метода. Циљ је њен наднационални, васељенски, свечовечански; сјединити све људе у Христу, све без обзира на националност, на расу, на класу. Нема ту Јеврејина ни Грка, нема роба ни господара, нема мушког рода ни женскога, јер су сви једно у Христу Исусу (Гад. 3, 28), јер је све и усвему Христос (Кол. 3, 11).

Методи тог свечовечанско-богочовечанског сједињења свих људи у Христу дати су Црквиу светим Тајнама и богочовечанским подвизима. У самој ствари: света Тајна Евхаристије, Причешћа синтезира, дефинише, представља Христов метод и средство за сједињење свих људи: кроз њу се човек органски сједињује са Христом и са свима вернима. А кроз лично подвизавање богочовечанским подвизима: вером, молитвом, постом, љубављу, кротошћу, свемилошћу, човек утврђује себе у том јединству, очувава себе у тој светињи, сам лично преживљава Христа као јединство своје личности и као суштину свога јединства са осталим члановима Светог Тела Христовог – Цркве.

Црква је личност Богочовека Христа, богочовечански организам, не човечанска организација. Црква је недељива као и личност Богочовека, као и тело Христово.

Зато је у основи погрешно, недељиви богочовечаноки организам Цркве делити на ситне националне организације. На своме путу кроз историју многе су помесне Цркве сужаване до национализма, до циљева и метода националних. Многе Цркве, и наша међу њима.

Црква се нормирала према народу; док је обратно нормално: да се народ нормира према Цркви. И у нашој се Цркви често пута чинила та погрешка. Но ми знамо да је то кукољ нашег црквеног живота, кукол који Господ не чува, већ оставља да до жетве заједно растеса пшеницом (Мт. 13, 29-30). Тако исто знамо (Господ нас је научио) да је тај кукољ од исконског непријатеља нашег и Христовог - од ђавола (Мт. 13, 25-28). Но то наше знање узалудно је, ако не пређе у молитву да нас Господ Исус у будуће сачува, да не будемо сејачи и однегивачи кукоља.

Време је, дванаести је час да поједини наши црквени преставници престану бити искључиво слуге национализма и политике, свеједно које и чије, и постану првосвештеници и свештеници Једине, Свете, Саборне и Апостолске Цркве. Христодана и Светим Оцима остваривана, мисија је Цркве: усађивати и израђивати у души народној осећање и сазнање да је сваки чдан Православне Цркве – личност саборна и васељенска, личност вечна и богочовечна, да је Христов, и зато брат свију људи, и слуга свију људи и твари. То је христодани циљ Цркве; а сваки други циљ није од Христа, већ од нехриста. Да би била Христова, саборна и васељенска, наша помесна Црква мора непрестано остваривати тај циљ у нашем народу. Но каквим средствима може она остваривати тај богочовечански циљ? – Не другим до богочовечанским, јер се богочовечаноки циљ може остваривати искључиво богочовечанским средствима, никада човечанским, никада никаквим другим. У томе се Црква битно разликује од свега људског, земаљског.

Богочовечанска средства нису друго до богочовечански подвизи. Њих с успехом могу примењивати само богочовечански, христоносни подвижници. Богочовечански подвизи сумеђу ообом у органској вези. Један из другог ниче; један другог допуњује. Први међу подвизима је – подвиг вере. Кроз њега треба проносити народну душу; предати је Христу без резерве и компромиса, удубити је до богочовечанских дубина, проширити је до богочовечанских ширина, узвисити је до богочовечанских висина. Треба израдити у народу осећање да је Христова вера – подвиг наднационални, васељенски, тројични, и даверовати у Христа значи: служити Христу и само Христу кроз све догађаје живота свог.

Други је: богочовечански подвиг молитве и поста. Тај подвиг треба учинити методом живота нашег православног народа, треба га учинити душом душе народне, јер су молитва и пост свемоћна средства, христодана средства за очишћење од сваке нечистоте не само личности, већ и друштва, и народа, и човечанства, за очишћење наше народне душе од наших нечистота и грехова (Мт. 17,19-21; Лк. 9, 17-29). Треба оомолитвити душу народну православном

молитвеношћу. Молитва и пост треба да бивају не само за једног, не само занарод, већ за свјех и всја: за пријатеље и непријатеље, за оне који нам чине добро и за оне који нас гоне и убијају, јер се тиме хришћанин одликује од незнабошца (Мт. 5, 44-45).

Трећи је: богочовечански подвиг љубави. Та љубав нема граница; не пита: ко је достојан, ако недостојан? већ љуби свјех и всја: љуби пријатеље и непријатеље, љуби грешнике и злочинце, али не љуби њихове грехе и злочине; благосиља оне који је куну; као што сунцеобасјава и зле и добре (Мт. 5, 45-46). Ту богочовечанску љубав треба неговати у народу, јер се том саборношћу и васељенскошћу хришћанска љубав одликује од других самозваних и условних љубави: фарисејски, хуманистичке, алтруистичке, националне, животињске. Љубав Христова је увек – свељубав. Та се љубав стиче молитвом, јер је она дар Христов. И право славно срце се с усхићењем моли: Господе свељубави, дај ми љубавТвоју за свјех и всја.

Четврти је: богочовечански подвиг кротости и смирености. Само кротак срцем укроћује бурна и дивља срца; само смирен срцем – смирава охولة и горде душе. Показивати кротост према свима људима, дужност је сваког правога хришћанина (Тит. 3, 2). Но човек постаје истински кротак и смирен, кад срцем срца свог учини кротког и смиреног ГосподаИсуса, Који је једини у истини кротак и смирен срцем (Мт. 11, 29). Треба душу народну укроћавати кротошћу Христовом; треба сваког учити молитви: Кротки Господе, укроти дивљу душу моју. – Господ је смирио себе највећом смиреношћу: оваплотио се, постао човек. Јеси ли Христов, смири се до црва: оваплоти себе у бол сваког болног, у тугу свакогтужног, у страдање сваког страдалника, у патње сваке животиње и птице. Смири себе ниже свих: буди свима све, али Христом, и по Христу. Кад си сам, моли се: СмирениГосподе, смири ме Твојом смиреношћу.

Пети је: богочовечански подвиг трпљења и смирености. Трпети зло, не враћати зло за зло; свемилостиво опраштати увреде, клевете, ране. Христово је: осећати се стално као распет у свету; бити гоњен од света, плуван и поруган. Свет не трпи Христоносце, као што ни Христа трпео није. Страдање је атмосфера у којој хришћанин најбоље успева, – томе требанарод учити. За православне: страдање је чистилиште. Хришћански је: не само радосно подносити страдање, већ и свемилостиво опраштати онима који нам причињавају страдање, свемилостиво се за њих Богу молити, као Господ Исус и анђолики Архићакон Стефан. Зато се и ти моли: Дуготрпеливи Господе, дај ми долготерпјеније, великодушијеи кротост.

Мисија је наше Цркве: богочовечанске подвиге учинити методом народног живота; душу народну изаткати од христоликих врлина. У томе је спасење душе од света, и од свих душегубних, људождерских, безбожних покрета и организација у овом свету. Културном атеизму и политираном Људождерству савремене

цивилизације треба противставити христовне личности, које ће овчијом кротошћу побеђивати разјарене курјачке страсти и голубијом безазленошћу спасавати душу народну од културног и политичког злосмрадија. Подвижништво у име Христа треба противставити културном подвижништву у име човека, у име иструлелог и онакаженог европског човека, у име атеизма, у име цивилизације, у име антихриста. Зато је најглавнија дужност наше Цркве: стварати христовне подвижнике. Лозинка њене садашњице треба да буде: ићи ка христовним подвижницима – ка Светим Оцима! Подвизавати се подвизима Светих Отаца! Ићи за подвизима Светог Саве, Светог Прохора Пчињског, Светог Гаврила Лесновског, Василија Острошког, Ђакона Авакума! Јер су само ти богочовечански подвизи од Саве створили Светог Саву, од Прохора Светог Прохора, од Гаврила Светог Гаврила, и тако редом. И данас само ти православни подвизи сваку душу могу учинити светом, само они могу и душу нашег народа учинити светом. Јер је богочовечански циљ вечан и непроменљив, и средства су му вечна и непроменљива, јер је Христос и јуче и данас онај исти и вавек (Јевр. 13, 8). У томе је разлика између свега људског и Христовог: људско је променљиво време, Христово је непроменљиво и вечно. Православље као једини носилац и хранитељ савршеног и пресветлог лика Богочовека Христа остварује се искључиво богочовечанско-православним средствима – подвизима, не средствима позајмљеним од Римокатолицизма и Протестантизма, јер су то хришћанства у издању гордог европског човека, не смиреног Богочовека.

Ова мисија наше Цркве олакшана је самим Богом, јер у народу постоји читав подвижнички покрет. То је богомољачки покрет. Кроз тај покрет наша народна душа казује себе, своје чежње и своје наде: отима се ка Светим Оцима, ка православним Подвижницима, ка подвизима Светог Саве. Тај покрет представља подвижништво у маси. То га и чини изузетним у историји наше Цркве. Код правих богомољаца се све сводина лично подвижништво, нарочито на молитву и пост. И у томе, баш у томе, они су специфично Христови и специфично православни, јер, као што рече Господ Христос, они Еванђеље синтезирају у та два подвига: у молитву и пост, и убеђени су да се свака нечистота, свака нечиста мисао, свака нечиста жеља, сваки нечисти дух може истерати из човека само молитвом и постом (Мт. 17, 21). Богомољачки покрет показује да наш народ срцем зна Христа и Православље, срцем зна шта православног човека чини православним.

То је подвижнички ренесанс, и зато православни, јер Православље не признаје никакве друге ренесансе сем подвижничког. Званични преставници наше Цркве треба да с подвижничким одушевљењем подухвате овај подвижнички покрет, да га саберу у коритосветоотачког подвижништва, да се не би расуо у делте јереси и отпадништва.

Подвижници су једини мисионари Православља; подвижништво је једина мисионарска школа Православља. Православље је подвиг и живот, зато се само подвигом и животом проповеда и мисионира. Развити подвижништво лично и саборно, – то треба да буде унутрашња мисија наше Цркве у нашем народу. Од парохија треба начинити подвижничке центре. Но то може урадити само парох – подвижник. Треба појачати молитву и пост; развити благољепије црквено, јер је оно давно средство Православља којим оно препорођајно утиче на човека, нарочито на словенског човека. У том циљу треба оснивати православна братства при свакој парохији, која би имала за циљ: кроз Христољубље и братољубље смирено служити Христу и свима људима, служити кротко, смирено, пожртвовано до самозаборава. И службу проникнути молитвом. То је главно; то је неопходно. Но све то као предуслов тражи: да наши свештеници и монаси сами постану подвижници, – а за то: **Господу Богу помолимсја**